

Samenvatting

Met ingang van het verslagjaar 2023 legt het college zelf verantwoording af aan de raad over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Onderdeel van die rechtmatigheidsverantwoording is in hoeverre misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) van gemeentelijke regelingen door derden wordt voorkomen en bestreden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verstrekken van subsidies, uitkeringen en voorzieningen, alsmede om het innen van belastingen. Voorop staat het vertrouwen van de gemeente in een goed gebruik van gemeentelijke regelingen door inwoners en bedrijven/instellingen. Maatregelen die worden getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen en tijdig te ontdekken, en zo eventueel te sanctioneren, wanneer het wel voorkomt, moeten proportioneel zijn. Dat betekent dat zij in verhouding moeten staan tot het risico dat wordt gelopen. Een gemeentelijk M&O beleid biedt hiervoor een kader. Het formuleert uitgangspunten, bevat richtlijnen voor controle en eventuele sancties, benoemt welke risicogebieden er zijn en hoe M&O beleid in de bedrijfsvoering kan worden vormgegeven door middel van het treffen van noodzakelijke beheersmaatregelen.

Beslispunten

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. De beleidsnota Misbruik en oneigenlijk gebruik 2023 vast te stellen.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 19 december 2023:

Conform.

1. Aanleiding

Vanaf boekjaar 2023 is het college verantwoordelijk voor het afgeven van een verantwoording over de rechtmatigheid in de jaarrekening. Onderdeel van de drie criteria die de rechtmatigheidsverantwoording omvatten is het misbruik en oneigenlijk gebruik. Het is van belang dat de organisatie effectieve maatregelen treft om misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) te voorkomen, dan wel op te sporen. De Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) heeft in haar kadernota Rechtmatigheid 2023 geadviseerd aan de gemeenten om een overkoepelend beleidsstuk M&O te maken en door de Raad te laten vaststellen.

De gemeente Maastricht had voorheen nog geen overkoepelend beleid op dit gebied. Het voorliggend beleidsdocument vormt daarmee een paraplu én een kapstok voor de kaders die de gemeente gebruikt om misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Hierin worden de belangrijkste uitgangspunten bij de voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van gemeentelijke regelingen beschreven.

2. Context

Tot op heden toetste de (externe) accountant jaarlijks de getrouwheid van de cijfers en de (financiële) rechtmatigheid van hoe de gemeente heeft gehandeld. Heeft de gemeente de wet- en regelgeving gevolgd voor alle baten, lasten en balansmutaties? Deze controleverklaring werd opgenomen in de jaarrekening.

Vanaf de jaarrekening 2023 is het College van burgemeester en wethouders zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt opgenomen. De accountant controleert en geeft alleen een verklaring af bij het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording.

Onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording is het misbruik en oneigenlijk gebruik waarover de Commissie BBV de volgende aanbeveling doet in haar kadernota Rechtmatigheid:

“Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen zijn beheersmaatregelen nodig die functioneren. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen. Dat de vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig. Een mogelijk uitgangspunt hiervoor is het opstellen van een nota M&O. Het is overigens niet verplicht om voor het voeren van het M&O-beleid een overkoepelende nota vast te stellen. Indien men voor een overkoepelende nota kiest dan vragen twee aspecten daarbij de aandacht, te weten:

1. *De door de gemeenten samen te stellen (kader)nota M&O-beleid betreft de algemene uitgangspunten en de filosofie van de organisatie met betrekking tot het voorkómen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Deze monden uit in de keuzes die de organisatie ter zake maakt. De uitwerking daarvan in (een mix van) concrete beheersmaatregelen moet geïntegreerd zijn in de administratieve organisatie/interne controle van de organisatie.*
2. *De (kader)nota M&O-beleid is geen statisch, maar dynamisch document. Het M&O-beleid moet voldoende actueel zijn, gelet op de mogelijkheden en richtingen die er bestaan in zowel het misbruik en oneigenlijk gebruik zelf, als in de bestrijding daarvan.*
3. *Het M&O-beleid moet voldoende zijn afgestemd op de meest recente wetgeving en de praktijk.”*

3. Gewenste situatie

De beleidsnota biedt een actueel kader regelingen en voor de doelstellingen omtrent preventie en repressie ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik. Op deze wijze kan het college verantwoording afleggen over de maatregelen die zij getroffen heeft om M&O te voorkomen dan wel te bestrijden.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Het M&O-beleid is extern gericht, namelijk op de inwoner, instelling of organisatie die via de gemeente gebruik maakt van overheidsregelingen. Het beleid heeft weliswaar een relatie met het integriteitsbeleid maar interne regelingen vallen buiten de werking van het M&O-beleid.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Misbruik en oneigenlijk gebruik kan ook voorkomen als het gaat om data. Om gegevens van inwoners te beschermen is vanaf 25 mei 2018 de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht.

De nota heeft tevens een relatie met de Baseline Informatiebeveiliging Overheid. Hierin is een kader afgegeven ten aanzien van de informatiebeveiliging voor Gemeenten, Rijk, Waterschappen en Provincies dat is gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normatiek. De uitwerking hiervan is vastgelegd in het gemeentelijk informatiebeveiligingsbeleid.

8. Financiën

Aan de uitvoering van dit voorstel/deze nota zijn, naast de beschikbare ambtelijke capaciteit, geen kosten verbonden.

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Niet van toepassing.

11. Voorstel

Niet van toepassing.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Nu de beleidskaders voor M&O gesteld zijn is het van belang om dit ook te laten landen binnen de organisatie. Over het algemeen zullen regelingen die een hoog risico op misbruik en oneigenlijk gebruik hebben al bewust goed gecontroleerd worden, voor en achteraf. Toch is het van belang om de organisatie in te lichten over de geschreven beleidskaders. Dit zal worden gedaan door middel van de volgende implementatiestappen:

1. De regelgeving zoals vastgelegd in dit beleidsplan is helder. Echter door de hoeveelheid regelgeving binnen de gemeente niet direct in alles ingebed. Door de keuze voor een beperkt aantal risicogebieden kan een start worden gemaakt met de beoordeling van regelgeving daar waar de risico's op M&O het grootst zijn.
2. Door de preventieve werking die kan uitgaan van voorlichting, zal met publicatie van de nota op de website van de gemeente aandacht worden besteed aan het M&O beleid. Daarnaast wordt het M&O Beleid en de gevolgen ervan bij het opstellen van regelgeving intern gecommuniceerd met het ambtelijke apparaat.

3. Bij het opstellen van nieuwe regelgeving of bij wijziging van bestaande regelgeving dient een toets te worden ingebouwd of de regelgeving M&O-proof is. Het vastleggen van gemaakte keuzes in een paragraaf in het raadsvoorstel bij de regelgeving maakt controle op de uitvoering achteraf mogelijk.

Regelgeving die de paragraaf met de M&O toelichting in het raadsvoorstel mist dient te worden geretourneerd aan de opsteller ter completering.

4. Dit M&O beleid zal geëvalueerd worden aan de hand van de uitkomsten van de controles voor de rechtmatigheidsverantwoording en indien nodig wordt het beleid aangepast.